

Enheten för naturskydd
Jemt Anna Eriksson
Direkt 010-2250327
Jemt-Anna.Eriksson@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
c/o Miljö- och energidepartementet

103 33 STOCKHOLM

Begäran om yttrande över Ekologisk kompensation Åtgärder för att motverka nettoförluster av biologisk mångfald och ekosystemtjänster samtidigt som behovet av markexploatering tillgodoses SOU 2017:34

Er beteckning: Yttrande från lst Dalarna SOU 2017:34

Sammanfattning

Föreslagna ändringar i lagstiftning syftar till att skapa en mer konsekvent tillämpning av kompensationer vid exploateringar och kan bli ett viktigt bidrag till målet att undvika fortsatt förlust av ekosystemtjänster som naturtyper och arter levererar.

Utredningen behöver se över implementeringen av kompensationsåtgärder i prövningsprocessen med hänsyn till det **nya 6 kapitlet i miljöbalken**. Detta för att tydligare visa hur implementeringen kan påverka handläggningstiden och handläggarens uppgift att göra effektiva och rättssäkra miljöbedömningar.

För att undvika nettoförlust av naturvärden och ekosystemtjänster ska kompensationsområden vara sådana områden där värden **nyskapas**. När det gäller tidsaspekten är det angeläget att kompensationsåtgärderna inte sker efter att åtgärden är utförd. I sådana fall saknas under en tid den miljö som i prövningen visat sig vara betydelsefull att skapa kompensation för. För att geografiskt lokalisera lämpliga kompensationsområden kan länens regionala **handlingsplan för grön infrastruktur** vara ett underlag av betydelse.

Utredningen är i sidor mycket omfattande och upprepningar i ställningstaganden görs vilket försvårar att i remissyttrandet tydligt ange var i utredningen specifika ställningstaganden görs.

Författningsförslag

I den föreslagna lydelsen av 2 kap 8 a § miljöbalken ska kompensationsåtgärd vidtas om detta inte är *orimligt*. Vad som är orimligt riskerar att bli beroende av praxis. Ett förslag till riktlinje för prövningarna skulle t.ex. kunna vara en procentandel av ett projekts totalkostnad.

I förändringsförslaget i 6 kap 7 § miljöbalken föreslås krav på att såväl avhjälpa skada som kompensation. Länsstyrelsen i Dalarnas län ser att risk föreligger att sökanden kan blanda ihop kompensationsåtgärder och försiktighetsmått när det ska ske vid samma tidpunkt.

Eftersom utredningen inte har haft tillgång till den uppdaterade versionen av 6 kapitlet miljöbalken framgår det inte om utredaren har tagit hänsyn till den. Intentionerna i det nya 6 kap miljöbalken är att de uppgifter som begärs in ska vara motiverade och ha fokus på de mest betydande miljöeffekterna. Vi undrar om utredaren ser komplikationer i möjligheten att förena dessa båda intentioner?

Enligt förslaget om den tvådelade processen ska kompensationsåtgärder initialt inte ligga till grund för att lämna tillstånd eller dispens. Det kan alltså vara osäkert om uppgifterna om kompensationsåtgärder kommer att behövas i senare skede av prövningsprocessen. Uppfattningen hos Länsstyrelsen i Dalarnas län är att den förändrade föreslagna processen kan bli längre och ställa högre krav i prövningen som då kan få svårt att möta den nyligen införda förändringen om kortare handläggningstider

Länsstyrelsen i Dalarnas bedömning är dock att vid alla åtgärder där naturtyper kommer att minska i utbredning och arters livsmiljöer minskar är kompensation en nödvändighet för att inte nettoförluster ska uppstå. För att kompensationer inte i tid ska vara avlägsen efter att en åtgärd utförts så är det angeläget att kompensationsöväganden inte kommer för sent in i processen. Slutsatsen av detta är att för att undvika ökande handläggningstider, ökade resursbehov hos myndigheter och risk för orätsäkra miljöbedömningar är **tydliga vägledningar** avgörande. Allt för att undvika en risk att handläggare börjar tumma på den första delen i prövningsprocessen och i ett allt för tidigt skede inkluderar kompensationsåtgärder och väger in dessa felaktigt i miljöbedömningen. För att säkerställa att denna farhåga inte uppstår behöver implementeringen göras i det nya 6 kapitlet miljöbalken genom ett tillägg i miljöbedömningsförordningen.

En utbyggd hantering via kompensationspooler kan vara ytterligare en garant för att tidsåtgång för att finna kompensationsområden kan minska.

Enligt förslaget till 16 kap 9 § miljöbalken så ska frågan om kompensation bedömas. Det är bra för tydliggörandet att kompensation är en viktig del i miljöarbetet. Länsstyrelsen i Dalarnas län bedömer dock att det är viktigast att kompensationer behandlas i miljökonsekvensbeskrivningarna. I dessa får verksamhetsutövare ta fram skarpa förslag på åtaganden.

Allmänna synpunkter

Utredningens utgångspunkt att kompensation inte får leda till lägre krav på att undvika eller begränsa negativ påverkan är ett viktigt konstaterande. Först när detta är tillgodosett i prövningen kan kompensation inträda i syfte att förhindra nettoförlust av den exploaterade miljön. Det är då viktigt att kompensation (gottgörelse) verkligen nyskapar de miljöer som försvinner. Om kompensation utgörs av redan befintliga områden så skapas inget tillskott. En urskog som försvinner kan inte kompenseras med skydd av en annan urskog som redan existerar. En åkermark som exploateras kan på motsvarande sätt endast kompenseras om det görs via nyodling eller restaurering av redan igenvuxna marker. Nyodlad eller restaurerad mark har heller inte samma produktionsförmåga som en produktiv åkermark vilket måste tas med i beräkningen av planerad kompensations omfattning. När det gäller åkermark är det viktigt att inte bara se till den mark som blir exploaterad. I närheten av exploateringar finns stor risk att markstrukturen i matjord och alv är fortsatt skadad och att anlagda dräneringar påverkats. Dessa skador kan påverka åkermarkens förmåga att producera livsmedel och foder under lång tid, samt leda till urlakning, avrinning och erosion. Det vill säga såväl förlorad som påverkad åkermark måste kompenseras ur produktionshänseende.

Utredningen konstaterar vidare att kompensation kan bidra till att stärka den gröna infrastrukturen. I detta instämmer Länsstyrelsen i Dalarnas län och vill betona betydelsen av att uppdrag ges till länsstyrelserna så att de regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur utvecklas och nyttjas på ett sådant sätt. Detta är något som utredningen än mer bör lyfta fram. I underlag som visar förutsättningen för gröna infrastrukturer för olika miljöer kan det visas var det finns förutsättningar för upprätthållande av infrastrukturen och var det saknas förutsättningar och där nyskapande är lämpligt.

Redan i handläggningen idag, enligt gällande lagstiftning, arbetar länsstyrelsen som prövningsmyndighet med bredden av sin personals kompetens. Tydliggörandet i miljöbalken att kompensation ska ske i syfte att undvika nettoförlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster gör det tydligt att tvärspektoriell prövning behöver ske.

För att motverka nettoförlust av miljöer av betydelse för biologisk mångfald och ekosystemtjänster måste kompensationsåtgärder förhålla sig till tid. Viktiga livsmiljöer ska fortsätta att finnas kvar även när en verksamhet är utförd. Ingen fördröjning bör ske. När exploateringen är genomförd bör kompensationen vara säkerställd och långsiktigt hållbar. Om kompensation inte ska fördröja verksamheter så kan redan iordningställda förslagsområden (förslag i kompensationspooler) för olika typer av kompensation vara en lösning. Det finns

annars en uppenbar risk att det uppstår fördröjningar utifrån t.ex. markrättsliga frågor. En situation som kompensationspooler dock kan avhjälpa.

Kompensation innebär en ytterligare aspekt i **tillsynsarbetet**. Tillsynen ska inte bara följa upp om ställda villkor har följts (undvikande av skada, skyddsåtgärder och återställningsåtgärder) utan också över tid följa om kompensationsåtgärder har avsedd effekt. Detta är en aspekt som de föreslagna vägledningarna behöver förhålla sig till.

I utredningen finner inte Länsstyrelsen i Dalarnas län ställningstagande till vad som är acceptabel geografisk spännvidd vid en kompensationsåtgärd. Ska kompensationen ske i närmiljö eller kan det även vara aktuellt på en plats väl skild från exploateringen? Här ser vi att försökslänen och deras arbete med att bygga upp kompensationspooler har ett viktigt arbete att utföra. Ett arbete som bör ske i samverkan med ett underlag för gröna infrastrukturer för olika naturtyper och arter tas fram.

Frågor särskilt att beakta i remissvaret

- *Påverkan på offentliga utgifter inom myndighetens område med anledning av förslagen.*

Regionala handlingsplaner för grön infrastruktur lyfts fram i utredningen som betydelsefulla underlag för att såväl avgöra exploaterings påverkan på naturtyper, arter och ekosystemtjänster samt som underlag för kompensationsinsatser. De regionala handlingsplanerna, som nu är under framtagande vid länsstyrelsen, ska om utredningens förslag ska kunna genomföras utvecklas och kompletteras över tid. Detta innebär att resurser och uppdrag för detta arbete fortsättningsvis behöver ges.

- *En uppskattning av antal berörda ärenden eller projekt som berörs av förslagen.*
- *Hur förslagen kan påverka förutsättningarna för att bygga bostäder, infrastruktur och andra byggnadsverk.*
- *Konsekvenser av och möjligheter att tillämpa förslagen vid exploatering eller annan ändrad markanvändning, med hänsyn till frågor som rör bl.a. äganderätt, rådighet, möjlighet till långsiktiga ekonomiska åtaganden, m.m. Analys som rör myndighetens egen del och andra aktörer inom myndighetens område.*

- *Konsekvenser av att införa föreslagna lagstiftningsändringar och först därefter införa lösningar med kompensationspooler, vägledning, etc.*

Här ser Länsstyrelsen i Dalarna en risk. För undvikande av tidsfördröjning i prövningar är det angeläget att tydliga vägledningar finns att tillgå för att säkerställa rättssäker hantering. Dock är behovet av att minska nettoförlusten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster så stor att lagändringen behöver träda i kraft.

- *Andra eventuella konsekvenser, direkt eller indirekta som gäller Länsstyrelsen i Dalarnas verksamhet eller område.*

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding i Dalarnas län Ylva Thörn med Enhetschef Jemt Anna Eriksson som föredragande. Deltagande har skett från Avdelningen för miljö- och samhällsplanering, Avdelningen för hållbar utveckling samt från Avdelningen för verksamhetsstöd och samhällsskydd.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.